

IZ PODZEMLJA V KROŠNJE - ZGODBE MEŽIŠKE DOLINE

Avtorica: Vanja VUČETIĆ

Mentorica: dr. Lea KUŽNIK

Ljubljana, maj 2026

Kazalo vsebine

1	Uvod	3
2	Tehnični načrt vodenja	4
3	Izračun cene.....	5
4	Odseki.....	6
4.1	Zaklad Kotelj in Rimskega vrelca.....	6
4.2	Mirna oaza pod Uršljo goro	6
4.3	Kjer živi zgodba Prežihovega Voranca	7
4.4	Med grajskimi zidovi in zelenimi potmi.....	7
4.5	Črna - biser zgornje Mežiške doline	8
4.6	Pod krošnjo najmogočnejše lipe Slovenije	8
4.7	Podzemni svet rudarske dediščine	9
4.8	Kraj zadnjih bojev 2. svetovne vojne	9
4.9	Po poti domačega mošta	9
4.10	Pristni okusi koroškega podeželja.....	10
5	Samostojno raziskovanje in kulinarika.....	11
6	Kako do Mežiške doline?	12
7	Viri in literatura.....	13

1 Uvod

Mežiška dolina leži v severnem delu Slovenije, ob reki Meži in v bližini slovensko-avstrijske meje. Obsega 4 koroške občine; Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežico ter Črno na Koroškem, na območju pa živi približno 30.000 prebivalcev. Mežiška dolina je danes znana po bogati kulturni dediščini, neokrnjeni naravi, številnih turističnih znamenitostih in vedno bolj razvijajočem se trajnostnem turizmu.

Ker menim, da je celotna Koroška še vedno premalo prepoznavna ter pogosto zapostavljena v slovenskem turizmu sem se odločila sestaviti krajši enodnevni izlet po Mežiški dolini in predstaviti glavne naravne, kulturne in zgodovinske znamenitosti, ki jih ponuja.

Program vodenja vključuje obisk Kotelj, kjer se nahajata Rimski vrelec, ki je znan po zdravilni mineralni vodi in Ivarčko jezero pod Uršljo goro. V neposredni bližini sledi ogled Prežihovega spomenika in Prežihovine, kjer je živel pisatelj Lovro Kuhar – Prežihov Voranc, nato pa se pot nadaljuje do Raven na Koroškem, do gradu in grajskega parka. Vožnja do Črne na Koroškem, postanek pri skali z medvedjo votlino in nato vzpon do Najevske lipe, ki velja za najdebelejše drevo v Sloveniji. Spust nazaj nižje v dolino ter postanek pri Rudniku Mežica, kjer posvetimo nekaj časa spoznavanju rudarske dediščine. Nadaljevanje poti proti Poljani, kjer spomeniki ohranjajo spomin na dogodke iz 2. svetovne vojne. Sledi še zadnji premik, in sicer do turistične kmetije, kjer obiskovalce čaka kmečka malica. Turistična kmetija Gradišnik se nahaja v Jamnici nad Prevaljami, do katere se peljemo po znameniti Cesti mošta, ki v celoti meri 37 kilometrov.

Slika 1: Tabla Mežiške doline ob cesti

Vir: <https://shorturl.at/S4QpY> [13. 05. 2026]

2 Tehnični načrt vodenja

URA	AKTIVNOST
9.50 – 10.00	Zbor pri avtobusni postaji Kotlje Rimski vrelec
10.00 – 10.10	Odsek 1 – Zaklad Kotelj in Rimskega vrelca
10.10 – 10.20	Vožnja do Ivarčkega jezera
10.20 – 10.50	Odsek 2 – Mirna oaza pod Uršljo goro
10.50 – 11.00	Vožnja do Prežihovine
11.00 – 11.20	Odsek 3 – Kjer živi zgodba Prežihovega Voranca
11.20 – 11.30	Vožnja do Raven na Koroškem
11.30 – 12.00	Odsek 4 – Med grajskimi zidovi in zelenimi potmi
12.00 – 12.40	Vožnja do Črne na Koroškem
12.40 – 12.55	Odsek 5 – Črna – biser zgornje Mežiške doline
12.55 – 13.10	Vožnja do Najevske lipe
13.10 – 13.40	Odsek 6 – Pod krošnjo najmogočnejše lipe Slovenije
13.40 – 14.05	Vožnja do Rudnika Mežica
14.05 – 14.45	Odsek 7 – Podzemni svet rudarske dediščine
14.45 – 14.55	Vožnja do Poljane
14.55 – 15.05	Odsek 8 – Kraj zadnjih bojev 2. svetovne vojne
15.05 – 15.30	Vožnja do Jamnice Odsek 9 – Po poti domačega mošta
15.30 – 16.30	Odsek 10 – Pristni okusi koroškega podeželja

3 Izračun cene

V ceno programa je všteto:

- Vožnja z lokalnim avtobusnim prevoznikom Kamot: 400 € = 20 €/osebo
- Kmečka malica na turistični kmetiji Gradišnik: 240 € = 12 €/osebo

Skupna cena za skupino 20 oseb znaša 640 €.

Cena za posameznika znaša 32 €.

*V ceno niso všteti morebitni stroški posameznika, ki jih ustvari na licu mesta.

4 Odseki

4.1 Zaklad Kotelj in Rimskega vrelca

Kotlje so manjše naselje v občini Ravne na Koroškem, ki ležijo neposredno pod Uršljo goro. Kraj je obdan z značilno koroško hribovito pokrajino, gozdovi in travniki. Kotlje so najbolj znane po Rinskem vrelcu, naravnem izvoru mineralne vode, ki naj bi imel zdravilne učinke. Po ljudskem izročilu naj bi vrelec poznali že Rimljani, od tod pa izvira tudi njegovo ime. Mineralna voda vsebuje različne naravne snovi, zaradi katerih so ljudje izvir obiskovali že v preteklosti. Danes je območje Rimskega vrelca urejeno za obiskovalce in predstavlja prijeten prostor za sprehode, počitek in sprostitev v naravi.

Kotlje imajo pomembno mesto tudi v slovenski kulturni zgodovini, saj so povezane z življenjem pisatelja Lovra Kuharja - o njem več kasneje. Kraj je znan po tradicionalnem koroškem načinu življenja, gostoljubnosti domačinov ter ohranjanju kulturne dediščine. Zaradi svoje lege pod Uršljo goro predstavljajo dobro izhodišče za pohodništvo in druge športne aktivnosti. Obiskovalce privlačijo predvsem neokrnjena narava, mirno okolje ter na novo odprta kavarna in manjši butični hotel.

4.2 Mirna oaza pod Uršljo goro

Ivarčko jezero se nahaja v bližini Kotelj pod Uršljo goro in je ena najbolj znanih turističnih točk na Koroškem. Gre za umetno jezero, ki je nastalo v drugi polovici 20. stoletja z namenom razvoja turizma in rekreacije. Jezero je obdano z gozdovi in hribi, kar ustvarja prijetno naravno okolje za obiskovalce vseh generacij. V preteklosti je bilo območje zelo priljubljeno turistično središče z restavracijami, prenočišči in športnimi dejavnostmi, danes pa ostaja predvsem priljubljena izletniška točka za domačine in turiste.

Okolica jezera omogoča različne aktivnosti, kot so sprehodi, tek, pikniki in sproščanje v naravi. Posebno lep razgled se odpira proti Uršlji gori, eni najbolj znanih gora na Koroškem. Ivarčko jezero je zaradi svoje lege in naravne podobe priljubljeno v vseh letnih časih. Poleti obiskovalce privablja zaradi svežine in možnosti oddiha v naravi, jeseni pa zaradi lepih barv

gozdov in mirnega okolja. Kraj predstavlja pomemben del turistične ponudbe Mežiške doline in simbol povezovanja človeka z naravo.

4.3 Kjer živi zgodba Prežihovega Voranca

Prežihovina je domačija slovenskega pisatelja Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca, ki velja za enega najpomembnejših slovenskih realistov in predstavnikov socialnega realizma. Nahaja se v bližini Kotelja in danes predstavlja pomemben kulturni spomenik slovenske književnosti. Domačija je urejena kot spominski muzej, kjer si lahko obiskovalci v sklopu vodenega ogleda ogledajo prostore, v katerih je pisatelj živel in ustvarjal. Ohranjeni so številni predmeti, ki prikazujejo življenje koroških kmetov in težke življenjske razmere v preteklosti.

Prežihov Voranc je v svojih delih pogosto opisoval življenje preprostih ljudi, socialne razlike in težko delo na kmetijah. Njegova dela imajo velik pomen za slovensko literaturo in kulturno dediščino. Ob domačiji stoji tudi Prežihov spomenik, ki je posvečen njegovemu življenju in ustvarjanju. Obisk Prežihovine obiskovalcem omogoča boljše razumevanje zgodovine Koroške ter življenja ljudi v Mežiški dolini v preteklosti. Kraj je pomemben tako z zgodovinskega kot tudi kulturnega vidika, veliko domačinov pa spomenik izbere za končno točko svojega popoldanskega sprehoda, saj jih tam pričaka čudovit razgled.

4.4 Med grajskimi zidovi in zelenimi potmi

Grad Ravne na Koroškem je eden pomembnejših kulturnih spomenikov v Mežiški dolini. Njegova zgodovina sega več stoletij nazaj, skozi čas pa je grad služil različnim namenom. Danes predstavlja pomembno kulturno središče Raven na Koroškem, saj v njem delujejo knjižnica, galerija in prostori za kulturne dogodke. Grad je lepo obnovljen in obiskovalcem ponuja vpogled v zgodovino kraja ter razvoj plemiškega življenja na Koroškem.

Posebno vrednost območju daje grajski park, ki obdaja grad. Park je znan po urejenih sprehajalnih poteh, drevoredih, ribniku in številnih zelenih površinah. Zaradi mirnega okolja je priljubljen prostor za sprostitev, druženje in rekreacijo. V parku pogosto potekajo različne kulturne prireditve, koncerti in družabni dogodki. Grajski park predstavlja pomemben del naravne in kulturne dediščine Raven na Koroškem ter pomembno turistično znamenitost

Mežiške doline. V neposredni bližini parka, pod hribom in čez cesto pa se nahaja še ena izredno pomembna točka, muzej železarstva.

4.5 Črna - biser zgornje Mežiške doline

Črna na Koroškem je eno najbolj prepoznavnih naselij v zgornjem delu Mežiške doline. Kraj je obdan z visokimi hribi in gorami ter je znan po bogati športni tradiciji, predvsem smučanju in alpskih športih. Iz Črne prihajajo številni uspešni slovenski športniki, zaradi česar kraj pogosto imenujejo tudi zibelka slovenskih šampionov. Poleg športa pa je kraj pomemben tudi zaradi svoje naravne in kulturne dediščine.

V okolici Črne se nahajajo številne naravne znamenitosti, med njimi tudi različne skale in razgledne točke, ki obiskovalcem ponujajo čudovit pogled na Mežiško dolino in okoliške gore. Med najbolj znamenitimi je skala v kateri se nahaja medved, čez njo pa vodi plezalna pot. Kraj je priljubljeno izhodišče za pohodništvo, kolesarjenje in raziskovanje narave. Zaradi neokrnjene pokrajine in prijetnega gorskega okolja Črna na Koroškem privablja številne obiskovalce skozi vse leto. Posebnost kraja je tudi močna povezanost domačinov z naravo, tradicijo in kulturnim življenjem.

4.6 Pod krošnjo najmogočnejše lipe Slovenije

Najevska lipa se nahaja v bližini Črne na Koroškem in velja za najdebelejše drevo v Sloveniji. Stara naj bi bila več sto let in predstavlja pomemben simbol Koroške. Zaradi svoje mogočne podobe in zgodovinskega pomena je lipa zaščiten naravni spomenik ter priljubljena turistična točka. Drevo je votlo, zato lahko obiskovalci celo stopijo v njegovo notranjost, kar predstavlja posebno zanimivost.

Ima velik simbolni pomen za domačine, saj pod njenimi vejami pogosto potekajo srečanja politikov, kulturnikov in drugih pomembnih osebnosti. Poleg tega so pri lipi organizirane številne kulturne in družabne prireditve. Okolica lipe je lepo urejena in obiskovalcem omogoča prijeten oddih v naravi. Lipa danes predstavlja simbol povezanosti, tradicije in spoštovanja naravne dediščine Koroške.

4.7 Podzemni svet rudarske dediščine

Rudnik Mežica je ena najbolj znanih turističnih znamenitosti na Koroškem in pomemben del zgodovine Mežiške doline. V rudniku so več stoletij pridobivali svinec in cink, kar je močno vplivalo na razvoj kraja in življenje ljudi v dolini. Danes je nekdanji rudnik preurejen v turistični rudnik in muzej, kjer obiskovalci spoznajo življenje rudarjev ter težke pogoje dela pod zemljo.

Posebnost rudnika so številna doživetja, kot so vožnja z rudarskim vlakom, kolesarjenje po podzemnih rovih in celo veslanje z kajakom po podzemnih jezerih. Rudnik je del Geoparka Karavanke, ki povezuje naravne, geološke in kulturne znamenitosti območja med Slovenijo in Avstrijo. Geopark obiskovalcem predstavlja geološko zgodovino Karavank ter pomen ohranjanja naravne dediščine. Rudnik Mežica danes predstavlja pomemben primer uspešne preobrazbe industrijske dediščine v turistično ponudbo.

4.8 Kraj zadnjih bojev 2. svetovne vojne

Poljana pri Prevaljah je pomemben zgodovinski kraj, saj je tam maja leta 1945 potekala zadnja bitka druge svetovne vojne na evropskih tleh. Zaradi tega ima kraj velik zgodovinski pomen za Slovenijo in Evropo. Na območju danes stojijo številni spomeniki in obeležja, ki obiskovalce spominjajo na tragične dogodke vojne ter pomen miru in svobode.

Spomeniki na Poljani predstavljajo pomemben del zgodovinskega spomina Koroške. Obiskovalcem omogočajo razumevanje dogodkov iz druge svetovne vojne in pomena osvoboditve. Območje pogosto obiskujejo šolske skupine, zgodovinarji in turisti, ki želijo bolje spoznati slovensko zgodovino. Poleg zgodovinskega pomena pa območje obiskovalce navdušuje tudi z lepo naravno pokrajino in mirnim okoljem.

4.9 Po poti domačega mošta

Cesta mošta je turistična in kulinarična pot, ki povezuje različne turistične kmetije in ponudnike domačih izdelkov na Koroškem. Namen poti je predstavitev tradicionalne pridelave jabolčnega mošta ter ohranjanje podeželske kulturne dediščine. Obiskovalci lahko

na poti spoznajo postopek pridelave mošta, degustirajo domače sokove in druge lokalne izdelke ter uživajo v pristni domači kulinariki. Je pomemben del razvoja podeželskega turizma in spodbuja uporabo domačih lokalnih izdelkov ter ohranjanje tradicije.

Pot poteka skozi slikovito podeželsko pokrajino z lepimi razgledi na hribe, gozdove in kmetije. Poleg kulinarične ponudbe obiskovalcem omogoča tudi stik z domačini in spoznavanje tradicionalnega načina življenja na Koroškem.

4.10 Pristni okusi koroškega podeželja

Jamnica je hribovito območje nad Mežiško dolino, znano po lepih razgledih, tradicionalnih kmetijah in mirnem podeželskem okolju. Kraj je priljubljen med pohodniki, kolesarji in obiskovalci, ki si želijo pobega v naravo ter sprostitev stran od mestnega hrupa. Zaradi svoje nadmorske višine Jamnica ponuja čudovite razglede na okoliške hribe in doline.

Pomemben del turistične ponudbe predstavljajo turistične kmetije, kjer obiskovalci spoznajo tradicionalno življenje na kmetiji terokusijo pristno koroško kulinariko. Posebej priljubljena je kmečka malica, ki vključuje domače mesnine, kruh, sire, namaze, kislo mleko in druge lokalne dobrote. Hrana je pripravljena po tradicionalnih receptih in iz domačih sestavin. Obisk turistične kmetije obiskovalcem omogoča pristno doživetje podeželja ter spoznavanje kulturne in kulinarične dediščine Koroške.

5 Samostojno raziskovanje in kulinarika

1. Podzemlje Pece

Naslov: Glančnik 8, 2392 Mežica

Telefon: +386 2 870 01 80

2. Muzej železarstva Ravne

Naslov: Na gradu 1, 2390 Ravne na Koroškem

Telefon: +386 2 870 61 80

3. Olimpline Zipline Črna na Koroškem

Naslov: Center 101, 2393 Črna na Koroškem

Telefon: +386 2 87 04 820

4. Alpacas Hill

Naslov: Strojna 4, 2390 Ravne na Koroškem

Telefon: +386 51 230 227

1. Gostilna Krebs

Naslov: Podjunska ulica 4, 2392 Mežica

Telefon: +386 2 827 76 00

2. Gostišče Krivograd

Naslov: Poljana 61, 2391 Prevalje

Telefon: +386 2 823 85 10

6 Kako do Mežiške doline?

Za pot iz Ljubljane do Mežiške doline obstajata le dve možnosti, in sicer:

- a)** z avtom, pot traja približno 1h 45min do 2h, odvisno od prometa ali
- b)** z avtobusom, pot traja približno 3h 30min. Odhod izpred glavne avtobusne postaje Ljubljana z avtobusnim prevoznikom Nomago ter izhod po želji na Kotljah, v Ravnah na Koroškem, na Prevaljah, v Mežici ali v Črni na Koroškem.

7 Viri in literatura

1. Cesta mošta Prevalje. Dostopno na: <https://www.tic-ravne.si/Aktivnosti-do%C5%BEivetja/Tematske-poti/ArtMID/459/ArticleID/102/Cesta-mo%C5%A1ta> [13. 05. 2026]
2. Črna na Koroškem. Dostopno na: <https://www.crna.si/> [13. 05. 2026]
3. Ivarčko jezero. Dostopno na: https://mojajezer.si/seznam_mojih_jezer/595/ivarcko_jezero/ [13. 05. 2026]
4. Mežiška dolina. Dostopno na: <https://las-md.si/> [13. 05. 2026]
5. Najevska lipa. Dostopno na: <https://www.visit-crna.si/post/209064> [13. 05. 2026]
6. Podzemlje Pece. Dostopno na: <https://www.podzemljepece.com/?lang=sl> [13. 05. 2026]
7. Prežihovina. Dostopno na: <https://www.kpm.si/razstave/prezihova-bajta-spominski-muzej-prezihovega-voranca/> [13. 05. 2026]
8. Rimski vrelec. Dostopno na: <https://www.kotlje.si/rimski-vrelec/> [13. 05. 2026]
9. Turistična kmetija Gradišnik. Dostopno na: <https://kmetija-gradisnik.si/> [13. 05. 2026]